

Stará lutnová hudba odhalila nejedno tajomstvo

14. júna 2019

Koncert Českého lutnového orchestra odštartoval Gitarový festival J. K. Mertza, ktorý tento rok prinesie špičkový program.

Stalo sa už dobrou tradíciou, že **Medzinárodný gitarový festival J. K. Mertza**, ktorý sa tohto roku prehupol do magického čísla 44, sa začína akýmsi pred-koncertom, týždeň pred samotným festivalom. Kým v minulosti to bývali čarovné koncerty v Albrechtovej záhrade v historickom centre Bratislavy, tentoraz organizátori nezvolili outdoorové prostredie, zato o nič menej kúzelné priestory v Pálffyho paláci.

V nedeľu 9. júna si poslucháči a najmä priaznivci starej hudby vychutnali výnimočný koncert **Českého lutnového orchestra**, ktorý predviedol repertoár zvaný – **Melodie z roku raz dva**. Mnohé z týchto renesančných melódii poznáme aj z úprav Spirituál kvintetu (Batalion, Růžička, Pavana za 10 švestkových knedlíků...) a pôvodne mal byť koncert obohatený o komentáre jedného zo zakladateľov Spirituál kvintetu, pána **Jiřího Tichotu**, no ako úvodom koncertu ohlásil jeden z

organizátorov podujatia, Martin Krajčo, z vážnych zdravotných dôvodov nemohol na koncert prísť. V kontexte koncertu ešte treba pripomenúť, že Tichota nie je len zakladateľ vyššie spomenutej, populárnej formácie, ale je to najmä zanieteny muzikológ, ktorý sa zaoberá najmä starou lutnovou hudbou. Práve vďaka jeho činnosti sa dostali k poslucháčom tie najkrajšie renesančné európske piesne vo vkusných úpravách a mnohé z nich dokonca aj zľudoveli.

Plnohodnotne ho však nahradil umelecký vedúci orchestra **Jan Čižmář**, ktorý pred každým blokom skladieb uvádzal cenné, zaujímavé a niekedy aj príjemne vtipné informácie o svojich zážitkoch pri pátraní po pamiatkach lutnovej hudby v archívoch na území vtedajšieho Československa. A nielen to. Dozvedeli sme sa, ako vznikol **Svobodov hit k filmu Noc na Karlštejne – Lásko má, já stůňu**. A verte či nie, má korene práve v renesančnej hudbe, odkiaľ si Svoboda požičal jeden z nádherných motívov, keď sedel s Helenkou Vondráčkovou pri vínu a púšťal si platňu s originálom tejto skladby... To ste mali vidieť to nadšenie v publiku, keď spoznali počas koncertu Svobodov nesmrteľný hit v originálnej verzii **Paduana Hispanica** – v podaní lutnového orchestra znel priam magicky. Práve tento hudobný nástroj, ktorý patrí medzi najstaršie brnkacie nástroje, bol obľúbený v 16. až 18. storočí. Tento dobový nástroj dnes zažíva neobvyklú renesanciu. Niet divu, jeho tón má v sebe zvláštnu mágiu: dokáže byť vznešený a zároveň aj ľudový, napokon, využíval sa nielen na kráľovských dvoroch, ale aj medzi mešťanmi. Či už to teda boli piesne, ktoré mali ľudovejší a veselší charakter alebo vážnejšie diela – výrazová paleta lutnovej hudby je naozaj rôznorodá. To dosvedčil aj koncert Českého lutnového orchestra, ktorého repertoár zahŕňa rozmanité piesne z obdobia renesancie i baroka z celej Európy.

Na koncerte však predviedli aj piesne z územia Česka – Čechy, Morava a Sliezsko, na ktorom v 17. storočí nastal obrovský rozmach lutnovej hudby. A práve tie české najviac zaujali publikum, lebo mali v sebe či už baladický nádych alebo veselý. **Spevák Pavel Peroutka** (súčasný člen Spirituál kvintetu) k nim ladil nielen vizuálne, ale i presvedčivým vokálnym prejavom, pretože piesňam dal potrebný výraz – či už to boli clilvejšie ladené alebo veselé piesne, ktoré mali neopakovateľnú iskru a humor.

Melodicky sú najzaujímavejšie tie piesne, ktoré vznikli prelínaním dvornej hudby a ľudových melódií – tie dokumentuje aj pražský rukopis **lutnových tabulatúr – Codex Jacobides**. A práve o nemecko-jazyčných piesňach, ktoré sú s mnohými chybami v tomto zborníku zapísané amatérskym lutnistom alebo študentom (v českom jazyku) najviac rozprával Jan Čižmář. Tieto historiky spestrili koncert a poslucháči sa dozvedeli historické okolnosti vzniku niektorých piesní, ktoré by sa inak ani nemali ako dozvedieť, pretože prameňov je málo, repertoár sa len postupne zbiera a o niektorých súvislostiach sa možno skutočne len domnievať.

Orchester znel v priestoroch Pálffyho paláca nosne a frázovanie s potrebnou rytmickou akcentáciou sa pekne niesli v jeho priestoroch vďaka dobrej akustike. Presvedčivej interpretácii skladieb pomohlo nadšenie hudobníkov, z ktorých je to priam citelné. Starú hudbu skrátka buď milujete alebo ignorujete. Z telesa však bola zjavná zanietenosť a skutočnosť, že interpretáciu majú naštudovanú aj v historických súvislostiach. Členovia *Českého lutnového orchestra*: *Pavel Adámek, Jiří Arnet, Monika Benáková, Vojtěch Domin, Karel Fleischinger, Daria Holfeldová, Pavel Horák, Martin Kovář, Kateřina Maňáková, Zuzana Meleková* (slovenská gitaristka a lutnistka, ktorá spoluorganizuje festival J. K. Mertza), *Jan Podroužek, Jiří Skoček, Vladimír Váša s umeleckým vedúcim Janom Čižmářom a spevákom Pavlom Peroutkom* pripravili pre poslucháčov plnohodnotný večer. Nie však s hudbou, ktorá by bola ťažko stráviteľná (hoci niektoré kompozície boli viachlasné a bolo z nich cítiť erudovanosť jej autorov), ale s melodicky atraktívnymi piesňami, z ktorých bolo cítiť časy dávnej histórie európskej hudby.

Zuzana Vachová

Zdroj foto: Rudolf Biháry (archív Gitarového festivalu J. K. Mertza)